

אוצר הנפש

** *		
19:40	18:29	י-ם
19:45	18:49	ת"א
19:45	18:49	חיפה
19:44	18:48	ב"ש

עלון שבועי בענייני תורת הנפש ותיקון המדות משיעורי הרב יצחק גינזבורג שליט"א

אוצר הסיפור

סעודת משיח (סיפור נס ההצלה של הבעש"ט בדרך לארץ ישראל)

בברסלב נוהגים בזמן הזה, סיום אחרון של פסח, לעשות סעודת הודיה על נס ההצלה של מורנו הבעל שם טוב - שהוא גם הסבא-רבא של רבי נחמן - בדרך לארץ ישראל. בתוך הסיפור הזה הבעל שם טוב הגיע לתכלית הקטנות. הוא מצא את עצמו על אי בודד, עם תלמידו ר' צבי, כאשר הם כפופים והשובים שלהם מתכננים להרוג אותם. ר' צבי שאל את הבעל שם טוב - 'למה הרבי לא עושה שום דבר? שהרבי ייחד איזה יחוד ונצל מכאן!'

**'למה הרבי
לא עושה שום
דבר? שהרבי
ייחד איזה יחוד
ונצל מכאן!'**

הבעל שם טוב ענה לו שהוא שכח כל מה שהוא יודע, ושאל את ר' צבי אם הוא זוכר משהו. ר' צבי אמר שגם הוא לא זוכר כלום, חוץ מאותיות האלף-בית, והבעל שם טוב אמר לו - 'אתה זוכר את האלף-בית?! אז תזכיר לי...'. ר' צבי התחיל לומר אלף-בית עם הבעל שם טוב, ואז חזרו לבעל שם טוב המוחין והם נצלו. אחרי שהאניה אליה עלו כשנצלו טעתה בדרכה ובמקום להגיע לארץ ישראל הגיע חזרה לאיסטנבול הבין הבעל שם טוב שהשגחה אומרת לו לא לנסוע לארץ ישראל, והוא חזר על עקבותיו.

בחב"ד בזמן הזה אנחנו עושים את סעודת משיח - לא רק מודים על נס ההצלה שהיה בעבר, אלא מגמת פנינו קדימה, לחשוב על העתיד, על המשיח ועל תחית המתים. המחשבה על העתיד היא כבר שלב יותר מתקדם - קטנות ב' - אבל כאשר הולכים לרצוח את הבעל שם טוב הוא נמצא בקטנות א'. הוא שכח את כל התורה, שנותנת כח לעשות מעשים ולשנות את המציאות, הוא לא זוכר כלום מהעבר וגם לא חושב על העתיד, אבל בודאי הוא לא שכח אפילו לרגע אחד את האמונה בה', שכוללת גם את האמונה שהכל לטובה.

(שביעי של פסח פ"ה)

אוצר הפרשה

שמיניות בפרשות השמיניות

בתחלת פרשת שמיני כתוב "ויהי ביום השמיני". יש להבין לעומק את היחוד והמעלה בסוד השמיני. חז"ל מציינים ש"כל השביעין חביבין" ובתורה מפורש ש"העשירי יהיה קדש". מהי, אם כן, המעלה המיוחדת של השמיני? המספר שבע מבטא את שלמות הטבע והמספר עשר את הקדש, הנבדל לגמרי מן הטבע. המספר שמונה, שביניהם, הוא דרגה שמעל הטבע - רמז לאין-סוף - אך כזו שאינה נבדלת ממנו לגמרי. כלומר, הסוד של "שמיני" הוא "בלי גבול בגבול".

השמונה מופיע בפרשת שמיני בתופעה חשובה נוספת - מנין ה"שמונה שרצים" (שהם אחד הדברים בהם התקשה משה, משום שייכותם למה שמעל לטבע-למציאות). פרשת תזריע עוסקת בעיקר בצרעת, שגם היא תופעה שלמעלה מהטבע שמתגלה בטבע, כאשר גם צרעת (760) וגם מצרע (400) הם כפולות 8.

אך עיקר החידוש הוא שהשמיניות העיקריות בתורה מופיעות דווקא בפרשת השמיניות בכל חומש:

בחומש בראשית הפרשה השמינית היא וישלח, בה נמנו שמונת מלכי אדום.

בחומש שמות הפרשה השמינית היא תצוה, בה מופיעים שמונת בגדי הכהן הגדול.

בחומש ויקרא הפרשה השמינית היא אמר, בה נמנים שמונת הקרובים (אב, אם, אח, אחות, בן, בת, איש, אשה - כאשר לכל איש ז קרובים סביבו).

בחומש במדבר הפרשה השמינית היא פינחס (העולה ח פעמים הוי'), החותמת בשמיני עצרת.

בחומש דברים הפרשה השמינית היא נצבים (העולה ג"פ 8 ברבוע), הפותחת בשמונה סוגים בנשמות ישראל (וכן מנין פסוקי הפרשה הוא 40, 8 פעמים 5).

(כ"ה אדר ב' פ"ב)

אוצר התבונה

שביעי של פסח – התגלות הממוצע המחבר

ידוע שבהגדה לא מוזכר משה רבינו כגואל ישראל, ויש אף רמז לכך שהגאולה היא רק על ידי ה' יתברך ולא על ידי משה – **"אני ולא מלאך, אני ולא שרף, אני ולא השליח"**. האזכור היחיד של משה רבינו בהגדה הוא אגבי, במאמר המשוה בין מכות מצרים שהן ב"אצבע אלהים" למכות על הים שהן בידו הגדולה – "שנאמר 'וירא ישראל את היד הגדלה אשר עשה הוי' במצרים וייראו העם את הוי' ויאמינו בהוי' ובמשה עבדו". כמוכן, פסוק זה שייך באופן מובהק דווקא לשביעי של פסח, שהרי הוא חותמה של קריעת ים סוף. רבי הלל מבאר בד"ה "וירא ישראל" הגדול שלו (שמבוסס, מן הסתם, על דברי אדמו"ר האמצעי) כי האמונה בפסוק זה איננה בה' וגם במשה, אלא "ויאמינו בהוי'" על ידי "ובמשה עבדו". כלומר, האמונה איננה דווקא במשה כנביא וכגואל, אלא שמשה הוא 'סבה' (בסגנונו של ר' אשר) לאמונה בה' בדרגה נעלית מאד. אמנם, פירוש זה מתאים דווקא להופעה האגבית של הפסוק בהגדה, בתפיסה של ליל הסדר, ואילו בשביעי של פסח קוראים את הפסוק כפשוטו – האמונה אינה רק בה' אלא ישנה גם אמונה במשה עבדו. האמונה במשה מתחילה מקריעת ים סוף בו נפתח ערוץ של תקשורת בין עבודת משה באצילות לבין עבודת כל העם שבבי"ע, כאשר "ראתה שפחה על הים וכו'" וכל ישראל זכו לומר "זה אלי ואנוהו" – מעין נבואתו של משה ב"זה הדבר אשר צוה הוי'".

אפשר לתאר את התפתחות האמונה במשה כהליך: בליל הסדר אין כלל ממוצע – לא רוצים שתהיה 'חסיד' של אף אחד, גם לא של משה, אלא רק של הקב"ה – ואילו בשביעי של פסח מתחדש ענינו של משה כממוצע מחבר

של אף אחד, גם לא של משה, אלא רק של הקב"ה – ואילו בשביעי של פסח מתחדש ענינו של משה כממוצע מחבר. שביעי של פסח עצמו (שמכונה גם "עצרת") הוא ממוצע בין החג הראשון של פסח לבין שבועות ("עצרת"), זמן מתן תורתנו, בו מגיעה האמונה במשה לשלמות ונצחיות (לא רק כנשיא דורו אלא כרבי לעולם ועד) – "וגם בך יאמינו לעולם". כך הסדר אצל משה רבינו, וכך צריך להיות אצל משה שבכל דור – בתחלה יש שלב בו אין הוא אלא 'סבה' להתקשרות לה', בהמשך הוא מתעצב כממוצע מחבר שה' מופיע דרכו לבני דורו, ולבסוף הוא נתפס כדמות של ממוצע מחבר המגלה אלקות לעולם ועד.

על גילוי האצילות בעולמות התחתונים בי"ע מתאים פתגמו של הרב המגיד נ"ע – "אצילות איז אויך דא". אפשר לומר כי גילוי זה, שהתקשר כאן לתפיסת הצדיק כממוצע מחבר המגלה את האצילות גם בעולמות התחתונים, מתאים למגיד ממעזריטש, בעוד שהבעל שם טוב מתאים יותר לתפיסה של ליל הסדר בה ההתקשרות היא לה' לבדו ללא כל ממוצעים (כשהצדיק הוא 'סבה' להתקשרות זו), וממילא יתבאר שאדמו"ר הזקן שייך לחג השבועות ולגילוי של מתן תורה – "וגם בך יאמינו לעולם".

(שש"פ שבת שמיני ע"ב)

אוצר קצור

מיתת נדב ואביהוא – "רצוא" בלי "שוב"

בפרשת שמיני קוראים על מיתת שני בניו הגדולים של אהרן הכהן, נדב ואביהוא, "בהקריבם אש זרה אשר לא צוה אותם" ביום חנוכת המשכן. הם לא נצטוו על אש זו, אלא רק התנדבו להביאה מעצמם, מתוך תשוקת קודש אדירה, ושני חוטי אש יצאו מאת ה' ושרפו את נשמתם (בעוד הגופים נשאר ששלמים).

בעל אור החיים הקדוש, מגדולי מפרשי התורה, אומר שנשמתם יצאה מהעולם ב"נעימות, עריבות, ידידות, מתיקות" – ארבעה שמות נרדפים לתענוג אין סופי. ר"ת ארבע המלים מאייתים את התיבה "נעים" (המלה הראשונה, "נעימות", לשון "הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים [נדב ואביהוא] גם יחד"). הם עזבו את העולם בכלות הנפש לה' ממש, אבל הם עשו דבר שלא היו צריכים לעשות.

בחסידות מוסבר שהיה להם "רצוא" בלי "שוב". ה' נתן לנו את התורה בשביל "וחי בהם" (כמפורש בפרשת "אחרי מות"), לא בשביל למות בהם. אין מטרה למות בשביל ה' – יש סיטואציות בהן צריך לקדש שם שמים, אבל התורה נתנה בשביל שנחיה בה, וחיים תלויים בדופק – "והחיות רצוא ושוב". ה"רצוא" היינו רצון להתאחד עם ה' – ב"רצוא" בלבד האדם לא רוצה לחזור, הוא רוצה שה' יקח אותו. שני בני אהרן רצו והשיגו זאת, על כך הם נענשו – על "רצוא" בלי "שוב" – כי ה' רוצה שגם נחזור.

(י"ט אדר ב' ע"ט)

אוצר הפתגם

בשביעי של פסח מתחדשת האמונה במשה רבינו – "הוא גואל ראשון והוא גואל אחרון", היא האמונה במשיח. האמונה שיש משה בכל דור, ושהוא המשיח שבדור, ושהוא-הוא המשיח האמתי שיכול לבוא היום (וכבר בא). (שביעי של פסח פ"א)

בסעודה אמר הרב: "כעת אוכלים משיח ושותים משיח – לא לשכוח לכוון". (סעודת משיח תשפ"ב)